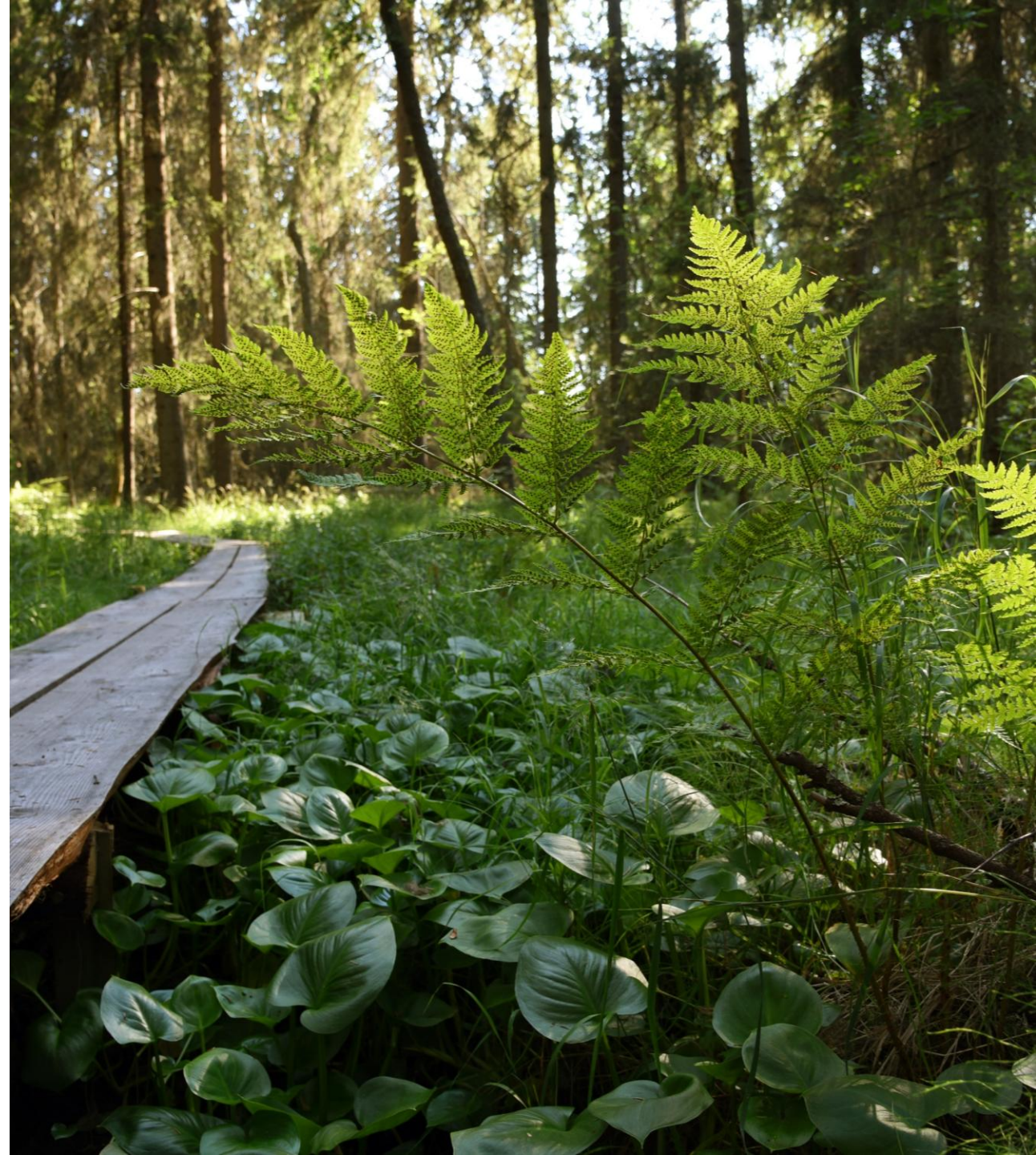

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen Hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Sisällysluettelo

- Hyvinvointisuunnitelman tausta
- Hyvinvointikäsite
- Hyvinvointisuunnitelman painopisteet
- Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet ja seuranta
- Hyvinvointisuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat

Hyvinvointisuunnitelman tausta 1/3

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2029 asettaa tavoitteet ja määrittelee, mitä hyvinvointialue tekee yhdessä muiden toimijoiden kanssa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Soiten hyvinvointisuunnitelma tukee ja vahvistaa Soiten strategiaa. Hyvinvointisuunnitelma perustuu lakiin sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä, jonka mukaan hyvinvointialueen on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet, joista hyvinvointialueen on valmistettava aluevaltuustolle valtuustokausittain alueellinen hyvinvointisuunnitelma ja raportoitava sen toteutumista vuosittain.

Soiten hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta valmistee hyvinvointia ja alueen tulevaisuutta koskevan hyvinvointikertomuksen sekä edistää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumista yhteistyössä eri toimijoiden kesken. TKIO ja osallisuus toimintayksikkö koordinoi hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman kokoamisen ja Soiten HYTE-työryhmä valmisteleekin hyvinvointisuunnitelmaan toimenpiteet palvelutuotannon osalta.

Hyvinvointisuunnitelman tausta 2/3

Hyvinvointisuunnitelma sisältää lakisääteiset lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2026-2029, opiskeluhuoltosuunnitelman 2026-2029, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelman 2026-2029. Vuoden 2026 aikana kootaan lakisäätäinen neuvolasuunnitelma osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa sekä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten osallisuusohjelma edistämään edellä olevia suunnitelmia. Lisäksi hyvinvointisuunnitelma sisältää alueen kulttuurihyvinvointisuunnitelman.

Hyvinvointisuunnitelma on koottu huomioiden alueen kunnat, järjestöt ja muut alueen HYTE-toimijat. Kevään 2025 HYTE-neuvotteluissa käytiin alustavat keskustelut HYTE-painopisteistä, jonka jälkeen toteutettiin työpajoja ja kyselyitä HYTE-painopisteistä ja toimenpiteistä painopisteiden edistämiseksi. Soiten vaikuttamistoimielimiltä pyydettiin myös lausunnot hyvinvointisuunnitelmasta. Lisäksi toteutettiin väestölle suunnattu HYTE-keskustelu ja hyödynnettiin hyvinvointikertomuksen tietoja. Suunnitelmaa kootessa huomioitiin etenkin valtioneuvoston hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 periaatepäätös sekä toimeenpanosuunnitelma.

Hyvinvointisuunnitelman tausta 3/3

Hyvinvointisuunnitelman kokoaminen:

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta

Hyvinvointialueen HYTE-työryhmä:

- Minna Lönnbäck (pj.), yhteistyöjohtaja
- Jussi Salminen (vpj.), osallisuus ja asiakkuuspäällikkö
- Henri Nevalainen (siht.), hyvinvointikoordinaattori
- Johanna Lång, hyvinvointikoordinaattori
- Tuija Tuorila, kehittämispäällikkö
- Hanna Saarinen, palvelualuejohtaja sairaala ja akuuttipalvelut
- Heidi Lindqvist, palveluesihenkilö ikääntyneiden ja vammaisten avopalvelut
- Jouni Kauppinen, toimintayksikön esihenkilö kuntoutus aikuisten palvelut
- Marja Paananen, sosiaalihuollon integraatiopäällikkö
- Merja Mäki, palveluesihenkilö ikäkeskus
- Nico Jävääjä, terveydenhuollon integraatiopäällikkö
- Sari Kallinen, palvelualuejohtaja palveluasuminen ja laitoshoido
- Silva Sevola, erikoissosiaalityöntekijä ikääntyneiden palvelut
- Teemu Parpala, perhekeskuspalveluiden ylilääkäri

Hyvinvointisuunnitelman kokoamisen koordinointi TKIO ja osallisuus toimintayksikössä:

- Kokonaisuuden koordinointi: Henri Nevalainen
- Lasten ja nuorten alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 kokoamisen koordinointi: Satu Marjakangas
- Ikääntyneiden alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 kokoamisen koordinointi: Seija Häggdahl
- Ehkäisevän päihdetyön alueellisen suunnitelman 2026-2029 kokoamisen koordinointi: Johanna Lång

Ulkoasu ja kuvat: Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten viestintä ja markkinointi

Hyvinvointisuunnitelman painopisteet

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteena on edistää eri toimenpiteillä:

- Terveellisiä elintapoja
- Mielen hyvinvointia
- Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä
- Arjen turvallisuutta

Lisäksi erityishuomiona on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ja HYTE-kertoimen edistäminen

Lapset, nuoret ja perheet

Terveelliset elintavat - lapset, nuoret ja perheet

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: MOVE, liikkuminen, elintavat, koululounas, hampaidenharjaus, nikotiiniuotteet, alkoholi, huumeiden käyttö ja peliriippuvuus. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet lapsille ja nuorille:		Päätoimenpide lapsille ja nuorille:	
<ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten terveystaidot paranevat Lasten ja nuorten päivittäinen liikkuminen lisääntyy Terveyserot kaventuvat erityisesti haavoittuvissa perheissä 		<ul style="list-style-type: none"> Lisätään lasten ja nuorten arkeen terveellisiä elämäntapoja tukevia rakenteita ja mahdollisuuksia 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Terveyttä edistävät elintavat vahvistuvat (liikunta, ravitseminen, uni)	<ul style="list-style-type: none"> Puheeksiotto, neuvonta ja -ohjaus lapsiperheille ja nuorille; ohjataan tarvittaessa liikuntaneuvojille, ravitsemusterapeuteille ja ryhmiin. Koulutukset ja osaamisen lisääminen Tehdään lapsille ja nuorille suunnattuja some-kampanjoita, haasteita ja materiaalia 	<ul style="list-style-type: none"> Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, neuvolat, vastaanotot, suun terveydenhuolto, kuntoutus, hyvinvointialueen elintapavalmentajat ja kuntien liikuntaneuvojat, TKIO ja osallisuus, yhteistyö: järjestöt (esim. Martat) ja kunnat Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, Neuvola, Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut ja opiskeluhoito, koulutuspalvelut, TKIO ja osallisuus Viestintä ja markkinointi, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, TKIO ja osallisuus, yhteistyö: kunnat ja järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> Raskausdiabeteksen toteamisen jälkeinen elintapaneuvonta (HYTE-kerroin), Elintapavalmennusten ja liikuntaneuvontojen määrät Koulutusten määrä ja osallistujat Somenäkyvyys, tykkäykset, jaot, haasteisiin osallistumiset
Arkiliikunta ja liikuntaharrastukset lisääntyvät ja mahdollistuvat kaikille lapsille ja nuorille -> Liikkuminen lisääntyy vähän liikkuvien ja liikkumattomien parissa	<ul style="list-style-type: none"> MOVE-mittausten hyödyntäminen Liikunta kytketään osaksi mielenterveyden ja perheiden hyvinvoinnin tukemista Kannustetaan omaehtoisen koulumatka- ja arkiliikuntaan Tiedotetaan matalan kynnyksen ryhmistä ja mahdollisuuksista saada tukea harrastukseen 	<ul style="list-style-type: none"> Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, yhteistyö: koulut, Kepli Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut ja opiskeluhoito, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut ja opiskeluhoito, koko hyvinvointialue Viestintä ja markkinointi, kunnat, lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut ja opiskeluhoito, aikuissosiaalityö 	<ul style="list-style-type: none"> Move-prosessi hyväksytty ja otettu käyttöön kyllä/ei Toimenpidettä toteutettu kyllä/ei Toimeentulotukipäätökset lasten ja nuorten harrastamiseen Viestinnän määrä
Lasten ja nuorten suun terveys paranee	<ul style="list-style-type: none"> Koululuennot 3. lk ja tapahtumat (elintavat, säännöllinen hampaiden hoito, vaikutus terveyteen) Lasten ja nuorten määräaikaistarkastuksissa suun terveyden puheeksiotto/ohjaus 	<ul style="list-style-type: none"> Suun terveydenhuolto Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, neuvolat, yhteistyö suun terveydenhuolto, neuvoloiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> 3. lk. koululuentojen määrät, oppilasmäärät Hampaidenharjausaktiivisuus (1-, 3-, 5-, 7-, 9-, 12- ja 14-vuotiaille terveystarkastukset), Lifecare –tilastointi
Ehkäistään päihteiden käytön aloitusta ja nuorten riippuvuuskäyttäytyminen vähenee (alkoholi, nikotiiniuotteet, huumeet, peli/nettiriippuvuus)	<ul style="list-style-type: none"> Edistetään puheeksiottoa, ohjausta ja seuranta Tuen ja palveluiden saavutettavuuden parantaminen Koulutukset ammattilaisille. Tiedon ja osaamisen lisääminen ammattilaisille ja vanhemmille. Ajantasainen, tietoon perustuva ja kohderyhmälle suunnattu viestintä Kehitetään ja osallistutaan verkostoyhteistyöhön Kehitetään sisäistä tiedolla johtamista ja raportointia 	<ul style="list-style-type: none"> Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, neuvola, suun terveydenhuolto, TKIO ja osallisuus. Yhteistyö: Kunnat, EHYT ry, Kokkolan ensi- ja turvakoti Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, neuvola, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut, TKIO ja osallisuus. Koulutuspalvelut, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, neuvola, TKIO ja osallisuus. Yhteistyö: Kunnat, EHYT ry Viestintä ja markkinointi, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, neuvola, TKIO ja osallisuus, Yhteistyö: MiePäVäki, verkostotyöryhmä Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, neuvola, TKIO ja osallisuus Yhteistyö: MiePäVäki, verkostotyöryhmä Tilastotiimi ja TKIO ja osallisuus, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, neuvola 	<ul style="list-style-type: none"> Puheeksiotto, mini-interventoiden määrä Hoitoon pääsy, matalan kynnyksen tukipalvelut Koulutusten määrä/osallistujat Viestinnän määrä/kampanjat/tapahtumat Yhteishankkeet, yhteistyöryhmät Tiedolla johtamisen toimenpiteet

Mielen hyvinvointi – lapset, nuoret ja perheet

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: mielenterveyshäiriöt, positiivinen mielenterveys, huoli mielialasta, koulu-uupumus ja ahdistuneisuus.

Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet lapsille ja nuorille:		Päätoimenpide lapsille ja nuorille:	
<ul style="list-style-type: none"> Mielenterveyden ongelmien varhainen tunnistaminen paranee ja hoitoon pääsy nopeutuu. Lasten ja nuorten kokema stressi ja ahdistus vähenevät. Perheiden ja yhteisöjen tuki vahvistuu, mikä lisää turvallisuuden tunnetta. 		<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan lasten ja nuorten psyykkistä hyvinvointia varhaisella tuella, ennaltaehkäisevillä toimilla ja helposti saavutettavilla mielenterveyspalveluilla. 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Lapset ja nuoret saavat varhaisessa vaiheessa tukea ja apua mielenterveyteen	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään palveluohjausta ja hoidon tarpeen arviointia joustavaksi. Hyödynnetään porrastettuja palvelumalleja ja terapiatakuuta alle 23-vuotiaille. 	<ul style="list-style-type: none"> Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut ja opiskeluhoito, lapsiperheiden palveluohjaus, lasten ja nuorten mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut Lasten ja nuorten mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut, avohoito 	<ul style="list-style-type: none"> Varhaisen tuen perheohjauksen asiakasmäärät, Apunappi, Lapset puheeksi – menetelmä, Nuorten navi, IPC-ohjaus, LOOH=lasten ohjattu omahoito Terapiatakuu, määrääjät
Lasten, nuorten ja vanhempien positiivinen mielenterveys ja voimavarat vahvistuvat	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan vanhempien ja perheiden voimavaroja Tarjotaan matalan kynnyksen ryhmiä, kohtaamispaikkoja ja toimintaa Infopisteet kouluille, joihin työstetään/jaetaan koululaisille materiaalia positiivisesta mielenterveydestä, alueen HYTE-palveluista, sote-palveluista ym. Käytetään psykososiaalisia menetelmiä 	<ul style="list-style-type: none"> Neuvolat, kouluterveydenhuolto, Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut ja opiskeluhoito ja kaikki sote-toimijat Nuova, vammaispalvelut, aikuissosiaalityö, yhteistyö: Koulut, nuorisopalvelut, oppilaskunnat, järjestöt, seurakunnat Lasten ja nuorten mielenterveys ja riippuvuuspalvelut, Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut ja opiskeluhoito Lasten ja nuorten mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut, avohoito 	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteiden toteutuminen Ryhmien/kerhojen/kohtaamispaikkojen määrät/osallistujamäärät Infopisteet kouluilla käytössä, kyllä/ei, Menetelmien hyödyntäminen: esimerkiksi ALL=ahdistuksen lyhyt interventio, Cool Kids=ahdistuksen hoito-ohjelma
Lapset ja nuoret pääsevät palveluihin aikarajassa palvelulupauksen mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> Tehostetaan hoidon tarpeen arviointia ja palveluihin pääsyä määrääjoissa 	<ul style="list-style-type: none"> Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut ja opiskeluhoito, lapsiperheiden palveluohjaus, lastensuojelu, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut, lastenpsykiatria, vastaanottopalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitotakuu ja määrääjät

Osallisuus ja yhteisöllisyys – lapset, nuoret ja perheet

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: osallisuuden kokemus, nuorisotyöttömien osuus, syrjäytymisriskissä olevat nuoret ja terveystarkastuksista pois jääneiden tuen tarpeen arvio. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet lapsille ja nuorille:		Päätoimenpiteet lapsille ja nuorille:	
<ul style="list-style-type: none"> Nuorten osallistuminen päätöksentekoon ja harrastuksiin kasvaa Nuorten syrjäytyminen vähenee 		<ul style="list-style-type: none"> Luodaan yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa Puututaan syrjäytymiseen ja yhteiskunnan ulkopuolelle jäämiseen 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Lapset, nuoret ja perheet saavat äänensä kuuluviin	<ul style="list-style-type: none"> Lapsiin ja perheisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi otetaan systemaattiseksi osaksi päätöksentekoa ja toimintaa hallinnon kaikilla tasoilla. Selvitetään lapsibudjetoinnin mahdollisuuksia Soitessa. Hyödynnetään nuorisovaltuuston, oppilaskuntien ja vanhempain- ja asiakasraatien/kokemusasiantuntijoiden näkemyksiä palveluiden kehittämisessä Asiakaspalautteiden hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Aluevaltuusto, aluehallitus ja Soiten virkamiesjohto Aluevaltuusto, aluehallitus ja Soiten virkamiesjohto TKIO ja osallisuus, Kunnat, koulut ja oppilaitokset TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue 	<ul style="list-style-type: none"> Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) käytössä kyllä/ei, määrät Lapsibudjetointi käytössä, kyllä/ei Osallistujamäärät ja kokoontumiskerrat, Lasten ja nuorten osallisuuden kokemus (osallisuusindikaattori) Asiakaspalautteet, NPS
Nuoret saavat tukea siirtymävaiheeseen oppivelvollisuuden jälkeen -> ehkäistään ja vähennetään syrjäytymistä	<ul style="list-style-type: none"> Varmistetaan, että jokaisella peruskoulun päättäneellä on toisen asteen koulutuspaikka. Selvitetään NEET-nuorten tuen tarve (HYTE-kerroin) ja kirjataan koodi Vahvistetaan jälkihuoltoa ja tarjotaan asumisen, opiskelun ja toimeentulon tukea 18-23 –vuotiaille, erityisesti sijaishuollosta siirtyville. 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskeluhoolto, Nuova-tiimi, kuntoutusohjaus, yhteistyö: koulut Aikuissosiaalityö, Nuova-tiimi Lastensuojelun jälkihuolto, aikuissosiaalityö 	<ul style="list-style-type: none"> NEET-nuorten määrä, Nuorisotyöttömät% 18-24 –vuotiaat, Syrjäytymisriskissä 18-24-vuotiaat HYTE-kertoimen tulosindikaattori Jälkihuollon toimenpiteet
Lasten ja nuorten koulupoissaolot vähenevät	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään alueellinen toimintamalli koulupoissaoloihin 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisövaikuttavuuden työryhmät, yhteistyö: koulut, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto 	<ul style="list-style-type: none"> Alueellinen toimintamalli koulupoissaoloihin suunniteltu, kuvattu ja käytössä, kyllä/ei
Lapset, nuoret ja perheet saavat tukea varhaisessa vaiheessa	<ul style="list-style-type: none"> Selvitetään lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksista poisjääneiden tuen tarve 	<ul style="list-style-type: none"> Lapsiperheiden palveluohjaus, Lastenneuvolat, Kouluterveydenhuolto, tilastotiimi, TKIO ja osallisuus 	<ul style="list-style-type: none"> HYTE-kertoimen prosessi-indikaattorit

Turvallinen arkiympäristö – lapset, nuoret ja perheet

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: fyysisen uhan kokemus, fyysisen väkivallan kokemus, koulukiusaaminen, seksuaalinen häirintä, mpr-rokotuskattavuus ja vammat ja myrkytykset. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet lapsille ja nuorille:		Päätoimenpiteet lapsille ja nuorille:	
<ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten luottamus palveluihin ja ympäristöön vahvistuu Fyysiset ja digitaaliset ympäristöt ovat turvallisempia 		<ul style="list-style-type: none"> Taataan lapsille ja nuorille fyysisesti, psyykkisesti ja digitaalisesti turvallinen arki, jossa liikkumisympäristöt, oppimisympäristöt ja palvelut tukevat hyvinvointia. 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Lasten, nuorten ja perheiden fyysinen, psyykinen ja digitaalinen turvallisuus vahvistuu	<ul style="list-style-type: none"> Edistetään puheeksiottoa, ohjausta ja seuranta Koulutukset ja osaamisen lisääminen ammattilaisille, lähisuhdeväkivaltatyön avainhenkilömallin kehittäminen ja toteuttaminen alueella Turvallisuutta edistävän toiminnan viestintä Kehitetään ja osallistutaan verkostoyhteistyöhön Kehitetään sisäistä tiedolla johtamista ja raportointia MARAK-toimintamalli toiminnassa 	<ul style="list-style-type: none"> Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut ja opiskeluhoito, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyö: Kunnat, Kokkolan ensi- ja turvakoti ry Koulutuspalvelut, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyö: Kunnat, Kokkolan ensi- ja turvakoti ry Viestintä ja markkinointi, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: MiePäVäki verkostotyöryhmä Yhteisövaikuttavuus johtoryhmä, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyö: MiePäVäki verkostotyöryhmä Tilastotiimi ja TKIO ja osallisuus, koko hva MARAK ohjaus- ja työryhmä 	<ul style="list-style-type: none"> Puheeksioton kirjaaminen, väkivallan kartoituslomakkeen hyödyntäminen Koulutusten määrä/osallistujat Viestinnän määrä/kampanjat/tapahtumat Yhteishankkeet, yhteistyöryhmät Tiedolla johtamisen toimenpiteet MARAK toiminta
Lasten ja nuorten kiusaamis-, väkivalta- ja häirintäkokemukset vähenee	<ul style="list-style-type: none"> Varhainen puuttuminen, Kiva koulu – toimintamalli, väkivallan tunnistamisen ja puuttumisen malli sekä Barnahus-malli on käytössä ja yhteistyötä tehdään poliisin kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, Perhetukipalvelut, Nuova-tiimi, Ankkuri-toiminta, yhteistyö: kunnat, vanhemmat, Ensi- ja turvakoti 	<ul style="list-style-type: none"> Toimintamallit käytössä koko hyvinvointialueella, kyllä/ei, toimenpiteet kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi

Työikäiset

Terveelliset elintavat - työikäiset

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: lihavuus, liikunta, ravitsemus, uni, päihteet (alkoholi, tupakka, huumeet) ja peliriippuvuus. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet työikäisille:		Päätoimenpide työikäisille:	
<ul style="list-style-type: none"> Terveystaidot paranevat Päivittäinen arkiliikunta ja liikuntaharrastukset sekä terveelliset ruokavalinnat lisääntyvät Päihdehaitat ja riippuvuushaasteet vähenevät 		<ul style="list-style-type: none"> Lisätään puheeksiottoa, tukea ja ohjausta työikäisten elintapoihin, kuten arkiliikuntaan, monipuoliseen ravitsemukseen, riittävään lepoon sekä päihde- ja riippuvuushaasteisiin. 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Arkiliikunta ja liikuntaharrastukset sekä riittävä lepo lisääntyvät	<ul style="list-style-type: none"> Edistetään liikunta- ja elintapavalmennuksen prosessia (puheeksiotto, ohjaus ja seuranta) Koulutukset ja osaamisen lisääminen ammattilaisille Positiivinen arkiliikuttamiseen kannustava viestintä Kehitetään ja osallistutaan verkostoyhteistyöhön Kehitetään sisäistä tiedolla johtamista ja raportointia 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntoutus, vastaanottopalvelut, mielenterveys- ja riippuvuustyön sosiaalipalvelut, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: Kunnat, järjestöt, Kepli Koulutuspalvelut, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: Kepli, kunnat Viestintä ja markkinointi, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: Kepli, kunnat, järjestöt TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue. Yhteistyötahot: mm. terveellisten elintapojen verkostotyöryhmä Tilastotiimi ja TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue 	<ul style="list-style-type: none"> Tyypin 2 diabetesriskissä olevien elintapaneuvonta, kirjaaminen diagnoosi + toimenpidekoodein (HYTE-kerroin), liikuntaneuvontaan tai elintapavalmennukseen ohjaukset ja vaikuttavuus, matalankynnyksen ryhmätoiminnot, elintapavalmennuksen digihoitopolulle ohjatut, hyte-palvelutarjotinkäynnit Koulutusten määrä/osallistujat Viestinnän määrä/kampanjat/tapahtumat Yhteishankkeet, yhteistyöryhmät Tiedolla johtamisen toimenpiteet
Terveellinen ravitsemus edistyy	<ul style="list-style-type: none"> Edistetään ravitsemussuositusten toteutumista (puheeksiotto, ohjaus ja seuranta) Koulutukset ja osaamisen lisääminen ammattilaisille Positiivinen terveelliseen ravitsemukseen kannustava viestintä Kehitetään ja osallistutaan verkostoyhteistyöhön Kehitetään sisäistä tiedolla johtamista ja raportointia 	<ul style="list-style-type: none"> Vastaanottopalvelut, suun terveydenhuolto, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat ja järjestöt (mm. Martat) Koulutuspalvelu, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: järjestöt, kunnat Viestintä ja markkinointi, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat ja järjestöt Koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: mm. terveellisten elintapojen verkostotyöryhmä Tilastotiimi ja TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue 	<ul style="list-style-type: none"> Tyypin 2 diabetesriskissä olevien elintapaneuvonta, kirjaaminen diagnoosi + toimenpidekoodein (HYTE-kerroin), puheeksiotto ja ohjaus Koulutusten määrä/osallistujat Viestinnän määrä/kampanjat/tapahtumat Yhteishankkeet, yhteistyöryhmät Tiedolla johtamisen toimenpiteet
Päihteiden käyttö ja riippuvuushaitat (alkoholi, nikotiini, huumeet, rahapelaaminen) vähenevät	<ul style="list-style-type: none"> Edistetään puheeksiottoa, ohjausta ja seuranta Tuen ja palveluiden saavutettavuuden parantaminen sekä matalankynnyksen ryhmätoiminnot Koulutukset ja osaamisen lisääminen ammattilaisille Ajantasainen, tietoon perustuva ja kohderyhmälle suunnattu viestintä Kehitetään ja osallistutaan verkostoyhteistyöhön Kehitetään sisäistä tiedolla johtamista ja raportointia 	<ul style="list-style-type: none"> Vastaanottopalvelut, neuvola, suun terveydenhuolto, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: Kunnat, EHYT ry, Kokkolan ensi- ja turvakoti Vastaanotto, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut, mielenterveys- ja riippuvuustyön sosiaalipalvelut, kuntoutuksen aikuisten alueelliset palvelut, TKIO ja osallisuus. Koulutuspalvelut, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: Kunnat, EHYT ry Viestintä ja markkinointi, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: mm. MiePäVäki verkostotyöryhmä TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue. Yhteistyötahot: mm. MiePäVäki verkostotyöryhmä Tilastotiimi ja TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue 	<ul style="list-style-type: none"> Alkoholin riskikäyttäjille tehdyt mini-interventiot, kirjaaminen AUDIT tai AUDIT-C + toimenpidekoodein (HYTE-kerroin), hyte-palvelutarjotinkäynnit Hoitoon pääsy, matalan kynnyksen tukipalvelut ja ryhmätoiminnot Koulutusten määrä/osallistujat Viestinnän määrä/kampanjat/tapahtumat Yhteishankkeet, yhteistyöryhmät Tiedolla johtamisen toimenpiteet

Mielen hyvinvointi - työikäiset

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: mielenterveyshäiriöt, positiivinen mielenterveys ja psyykinen kuormitus. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet työikäisille:		Päätoimenpide työikäisille:	
<ul style="list-style-type: none"> • Mielen hyvinvointi lisääntyy • Mielenterveystaidot lisääntyvät 		<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan psyykkistä hyvinvointia varhaisella tuella, ennaltaehkäisevillä toimilla ja helposti saavutettavilla mielenterveyspalveluilla 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Mielenterveystaidot lisääntyvät, valmiudet huolehtia omasta mielen hyvinvoinnista vahvistuu	<ul style="list-style-type: none"> • Edistetään puheeksiottoa, varhaista tunnistamista (mm. terapianavigaattori) ja ohjausta erilaisten omahoito-ohjelmien (mm. mielenterveystalo) käyttöön • Osaamisen lisääminen ammattilaisille • Edistetään monipuolisesti yhdessä mielen hyvinvoinnista viestimistä painottaen ennaltaehkäiseviä toimia 	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaanottopalvelut, aikuisten mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut avohoito, • Koulutuspalvelut, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötaho: kunnat, järjestöt • Viestintä ja markkinointi, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: mm. kunnat ja järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> • Mielenterveyspalveluiden käyttöaste • Koulutuksen määrä • Viestintätoimet
Mielen hyvinvointi lisääntyy oikea aikaisilla palveluilla	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitetään matalan kynnyksen toimintoja sekä hoitoon pääsyä mielenterveyspalveluihin, toteutetaan sosiaalista kuntoutusta • Kehitetään ja osallistutaan verkostoyhteistyöhön • Kehitetään sisäistä tiedolla johtamista ja raportointia 	<ul style="list-style-type: none"> • Aikuisten mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut avohoito, kuntoutuksen aikuisten alueelliset palvelut, mielenterveys- ja riippuvuustyön sosiaalipalvelut, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus • TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue. Yhteistyötahot: mm. MiePäVäki verkostotyöryhmä • Tilastotiimi ja TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue 	<ul style="list-style-type: none"> • Matalan kynnyksen toiminta (määrä ja käyttö), hoitoon pääsy määräajassa, sosiaalinen kuntoutus • Yhteishankkeet, yhteistyöryhmät • Tiedolla johtamisen toimenpiteet

Osallisuus ja yhteisöllisyys - työikäiset

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: osallisuuden kokemus, yksinäisyys, työttömänä olevien terveyden ja toimintakyvyn tuki. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet työikäisille:		Päätoimenpide työikäisille:	
<ul style="list-style-type: none"> Osallisuus on vahvistunut Yksinäisyys on vähentynyt Yhteisöllisyys on lisääntynyt 		<ul style="list-style-type: none"> Luodaan yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa sekä vähennetään yksinäisyyttä ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Osallisuuden ja vaikuttamisen kokemus vahvistuu kun asukkaat voivat vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan	<ul style="list-style-type: none"> Toteutetaan osallisuussuunnitelmassa olevia toimenpiteitä 	<ul style="list-style-type: none"> TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue. 	<ul style="list-style-type: none"> Osallisuussuunnitelman mittarit (NPS-luku, vaikuttamistoimielimet, kokemusasiantuntijoiden toiminta)
Asukkaiden osallisuus, hyvinvointi ja terveys paranee järjestötoiminnan avulla	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointialue jakaa vuosittain hyvinvointialueen järjestöavustukset 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötaho: järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestöavustuksien määrä (rahamäärä ja kappalemäärä)
Yksinäisyyden ja syrjäytymisen tuomat hyvinvoinnin haasteet vähenevät	<ul style="list-style-type: none"> Matalankynnyksen ryhmätoiminta Ohjataan asiakkaita HYTE-palveluihin Hyödynnetään hyvinvointilähete-mallia (linkkihenkilötoiminta) Toteutetaan talousneuvola toimintamallia 	<ul style="list-style-type: none"> Aikuisten sosiaalipalvelut, mielenterveys- ja riippuvuustyön sosiaalipalvelut. Yhteistyötaho: järjestöt, seurakunnat Vastaanottopalvelut, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat, järjestöt, seurakunta Sote-keskus, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat, järjestöt, seurakunta Aikuisten sosiaalipalvelut. Yhteistyö: KELA, ulosottovirasto ja talous- ja velkaneuvonta 	<ul style="list-style-type: none"> Ryhmätoiminnan määrä HYTE digialustan kävijämäärät Hyvinvointilähetteet ja vaikuttavuus (sote-käynnit ja positiivinen mielenterveys) Toimintamalli toiminnassa
Kulttuurin hyvinvointivaikutukset lisääntyvät (tavoite ja toimenpiteet koskettavat myös muita ikäryhmiä)	<ul style="list-style-type: none"> Edistetään kulttuurihyvinvointisuunnitelmassa olevia toimenpiteitä Tuetaan taloudellisesti tiukassa asemassa olevien mahdollisuutta osallistua kulttuurielämään 	<ul style="list-style-type: none"> TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue. Kaikukorttia jakavat toimintayksiköt ja TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat, kulttuuritoimijat, Kaikukortin valtakunnallinen tukipalvelu 	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuurihyvinvointisuunnitelman mittarit (koulutukset, kulttuurihyvinvointi palvelu- ja hoitosuunnitelmissa, viestintä yhteistyötahojen kanssa) Kaikukorttien jakaminen

Turvallinen arkiympäristö - työikäiset

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: turvallisuuden kokemus, fyysisen ja henkisen väkivallan kokemus ja vammat ja myrkytykset. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet työikäisille:		Päätoimenpide työikäisille:	
<ul style="list-style-type: none"> Arkiympäristö koetaan fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallisiksi 		<ul style="list-style-type: none"> Lisätään puheeksiottoa, tukea ja ohjausta lähisuhdeväkivallan varhaiseen tunnistamiseen Edistetään turvallisuutta ja varautumista 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Lähisuhdeväkivalta vähenee	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään puheeksiottoa, ohjausta ja seurantaa Koulutukset ja osaamisen lisääminen ammattilaisille, lähisuhdeväkivaltatyön avainhenkilömallin kehittäminen ja toteuttaminen alueella Tietoon perustuva, luotettava ja kohderyhmä huomioiva viestintä Kehitetään ja osallistutaan verkostoyhteistyöhön Kehitetään sisäistä tiedolla johtamista ja raportointia MARAK-toimintamalli toiminnassa 	<ul style="list-style-type: none"> TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue. Yhteistyötahot: Kunnat, Kokkolan ensi- ja turvakoti ry Koulutuspalvelut, Aikuisten sosiaalipalvelut. Yhteistyötahot: Kunnat, Kokkolan ensi- ja turvakoti ry Viestintä ja markkinointi, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: mm. MiePäVäki verkostotyöryhmä TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: mm. MiePäVäki verkostotyöryhmä Tilastotiimi ja TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue MARAK ohjausryhmä 	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään mittareita Koulutusten määrä/osallistujat Viestinnän määrä/kampanjat/tapahtumat Yhteishankkeet, yhteistyöryhmät Tiedolla johtamisen toimenpiteet MARAK toiminta
Arjen turvallisuus paranee	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointialueen toimialuerajat ylittävää yhteistyötä lisätään turvallisuuden parantamisessa sekä varautumisessa Kehitetään sopimuspalokuntien toimintojen elinvoimaisuutta ja niiden resurssien hyödyntämistä Hyödynnetään digitaalisia palveluja pelastustoimen palveluissa 	<ul style="list-style-type: none"> Pelastustoimi, koko hyvinvointialue Pelastustoimi, Yhteistyötahot: koko hyvinvointialue, sopimuspalokunnat, kunnat, järjestöt Pelastustoimi 	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteet yhteistyön lisäämiseksi Toimenpiteet sopimuspalokuntien toimintojen elinvoimaisuuden ja niiden resurssien hyödyntämisen kehittämiseksi Digitaalisten palveluiden hyödyntäminen
Digiturvallisuus vahvistuu	<ul style="list-style-type: none"> Digitaitojen vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> TKIO ja osallisuus, koko hyvinvointialue. Yhteistyötaho: kunnat, järjestöt, Keski-Pohjanmaan liitto 	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteet digitaitojen vahvistamiseksi, digimontoritoiminnan määrä

Ikääntyneet

Terveelliset elintavat - ikääntyneet

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: lihavuus, liikunta, ravitsemus, uni, päihteet (alkoholi, tupakka) ja peliriippuvuus. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet ikääntyneille:		Päätoimenpide ikääntyneille:	
<ul style="list-style-type: none"> • Terveystaidot paranevat • Päivittäinen arkiliikunta, liikuntaharrastukset ja terveelliset ruokavalinnat lisääntyvät • Päihdehaitat ja riippuvuushaasteet vähenevät 		<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään puheeksiottoa, tukea ja ohjausta ikääntyneiden elintapoihin, kuten arkiliikuntaan, lihasvoimaharjoitteluun, monipuoliseen ravitsemukseen, riittävään lepoon sekä päihde- ja riippuvuushaasteisiin. 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Arkiliikunta, liikuntaharrastukset, etenkin lihasvoimaharjoittelu lisääntyvät sekä elämänlaatu paranee	<ul style="list-style-type: none"> • Edistetään liikunta- ja elintapavalmennuksen prosessia (puheeksiotto, ohjaus ja seuranta) • Koulutukset ja osaamisen lisääminen ammatillisille • Matalan kynnyksen ryhmätoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikäkeskus, vastaanottopalvelut, kuntoutus, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: Kunnat, järjestöt, Kepli • Koulutuspalvelut, ikäkeskus, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat, järjestöt, Kepli • Ikäkeskus, ikääntyneiden palvelut. Yhteistyötahot: kunnat, järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntaneuvontaan tai elintapavalmennukseen ohjaukset ja vaikuttavuus, elintapavalmennuksen digihoitopolulle ohjatut, hyte-palvelutarjotinkäynnit • Koulutusten määrä/osallistujat • Osallistuja määrät ryhmissä
Terveellinen ravitsemus ja riittävä/ ravitseva ravinnon saanti, säännöllinen ulkoilu, riittävä lepo, hyvä hygienia, ajantasainen lääkitys ja kielolliset asumisolosuhteet	<ul style="list-style-type: none"> • Kysytään ikääntyneiltä asiakkailta ruokailusta, ulkoilusta, levosta, asumisesta, hygieniasta ja huolehtiiko lääkityksen ajantasaisuudesta • Havainnoidaan asiakkaan tilannetta kotikäynnillä. • Kartoitetaan terveellisten elintapojen noudattamisen esteitä, esim. talousasiat ja etsitään niihin ratkaisuja • Arvioidaan asumisessa terveystarkastuksen tarvetta 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikääntyneiden palvelut, Ikäkeskus, Vastaanottopalvelut, suun terveydenhuolto • Ikääntyneiden palvelut, Ikäkeskus Yhteistyötahot: kunnat, järjestöt • Ikääntyneiden palvelut, Ikäkeskus, Yhteistyötahot: kunnat, Sote-keskus. • Ikääntyneiden palvelut, Ikäkeskus. Yhteistyötahot: kunnat, järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelun tarve vähenee, vajaaravitsemuksen riski • Kaatumisten / tapaturmien määrä vähenee • Tyytyväisyys omaan elämään kasvaa, THL mittarit • Kotona pärjääminen helpottuu
Päihteiden käyttö ja riippuvuushaitat (alkoholi, nikotiini, huumeet, rahapelaaminen) vähenevät	<ul style="list-style-type: none"> • Edistetään puheeksi ottoa , ohjausta ja seurantaa • Kiinnitetään huomiota mahdolliseen päihteiden ja lääkkeiden yhteiskäyttöön. • Tuen ja palveluiden saavutettavuuden parantaminen • Koulutukset ja osaamisen lisääminen ammatillisille • Ajantasainen, tietoon perustuva ja kohderyhmälle suunnattu viestintä • Kehitetään ja osallistutaan verkostoyhteistyöhön • Kehitetään sisäistä tiedolla johtamista ja raportointia 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikääntyneiden palvelut, vastaanottopalvelut, suun terveydenhuolto, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: Kunnat, EHYT ry • Sote-keskus, ikäkeskus, vastaanottopalvelut • Ikääntyneiden palvelut, päihde- ja riippuvuuspalvelut, TKIO ja osallisuus. • Koulutuspalvelut, ikääntyneiden palvelut, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: Kunnat, EHYT ry • Ikääntyneiden palvelu, viestintä ja markkinointi, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat, järjestöt • Ikääntyneiden palvelut, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: mm. MiePäVäki verkostotyöryhmä • Tilastotiimi ja TKIO ja osallisuus, ikääntyneiden palvelut 	<ul style="list-style-type: none"> • Alkoholin riskikäyttäjille tehdyt mini-interventiot, kirjaaminen AUDIT tai AUDIT-C + mini-interventio toimenpidekoodi (HYTE-kerroin), hyte-palvelutarjotinkäynnit • Kehitetään mittareita • Hoitoon pääsy, matalan kynnyksen tukipalvelut • Koulutusten määrä/osallistujat • Viestinnän määrä/kampanjat/tapahtumat • Yhteishankkeet, yhteistyöryhmät • Tiedolla johtamisen toimenpiteet

Mielen hyvinvointi - ikääntyneet

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: mielenterveysongelmat, positiivinen mielenterveys ja psyykinen kuormitus. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet ikääntyneille:		Päätoimenpide ikääntyneille:	
<ul style="list-style-type: none"> • Mielen hyvinvointi lisääntyy • Mielenterveystaidot lisääntyvät 		<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan psyykkistä hyvinvointia varhaisella tuella, ennaltaehkäisevillä toimilla ja helposti saavutettavilla mielenterveyspalveluilla 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Asiakkaat saavat lähiverkostostaan tukea ja apua sekä heidän sosiaalinen toiminta lisääntyy	<ul style="list-style-type: none"> • Kannustetaan asiakkaita harrastuksiin, ryhmiin ja hyvinvointia tukeviin toimintoihin; vahvistetaan vahvuuksia. • Hyödynnetään asiakastyössä työvälineenä esimerkiksi Ecomapia. • Tarjotaan tarvittaessa mahdollisuutta läheisneuvonpitoon. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikäkeskus, ikääntyneiden palvelut • Ikäkeskus, ikääntyneiden palvelut • Ikäkeskus, ikääntyneiden palvelut 	<ul style="list-style-type: none"> • HYTE-toimintaan ohjaus, HYTE-palvelutarjotin käyttö, sote-palveluiden tarve pienenee • Työvälineiden käyttö • Toiminnan seuranta
Yksinäisyyden kokemus vähenee	<ul style="list-style-type: none"> • Päivätoimintoihin ym matalankynnyksen ryhmätoimintoihin kannustaminen. Hyvinvointilähete. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikääntyneiden palvelut, ikäkeskus, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat, seurakunnat, järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmätoiminta ja ohjaus HYTE-palveluihin • Hyvinvointilähetteet ja vaikuttavuus (sote-käynnit ja positiivinen mielenterveys)
Terveelliset elintavat edistävät, mielen hyvinvointia.	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitetään ikääntyneiltä asiakkailta ruokailu, ulkoilu, lepo, asumisolot, hygienia ja lääkityksen ajantasaisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikääntyneiden palvelut, Ikäkeskus, vastaanottopalvelut, Sote-keskus. Yhteistyötahot: kunnat, seurakunnat, järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> • Sote palveluiden tarve vähenee • Tyytyväisyys omaan elämään kasvaa, THL mittarit. • Kotona pärjääminen helpottuu.

Osallisuus ja yhteisöllisyys - ikääntyneet

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: osallisuuden kokemus ja yksinäisyys. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet ikääntyneille:		Päätoimenpide ikääntyneille	
<ul style="list-style-type: none"> Osallisuus on vahvistunut Yksinäisyys on vähentynyt Yhteisöllisyys on lisääntynyt 		<ul style="list-style-type: none"> Luodaan yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa sekä vähennetään yksinäisyyttä ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksen lisääntyminen	<ul style="list-style-type: none"> Erialaisten ryhmien toiminnasta tiedottaminen ja ryhmiin ohjaaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden palvelut, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat, seurakunnat, järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> Ryhmätoiminta ja ohjaus HYTE-palveluihin
Asiakkaiden läheisverkoston kartoittaminen ja yhteistyöhön kutsuminen sopivalla tavalla.	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään ja osallistutaan verkostoyhteistyöhön. Hyödynnetään asiakastyössä työvälineenä esimerkiksi Ecomapia 	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden palvelut, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat, seurakunnat, järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> Yksinäisyyden, onnellisuuden, osallisuuden ja elämänlaadun mittarit (THL)
Yksinäisyyden kokemus vähenee	<ul style="list-style-type: none"> Päivätoimintoihin ym matalankynnyksen ryhmätoimintoihin kannustaminen. Hyvinvointilähete. 	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden palvelut, ikäkeskus, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötahot: kunnat, seurakunnat, järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> Ryhmätoiminta ja ohjaus HYTE-palveluihin, hyvinvointilähetteet ja vaikuttavuus (sotekäynnit ja positiivinen mielenterveys)
Osallisuuden ja vaikuttamisen kokemus vahvistuu kun asukkaat voivat vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan	<ul style="list-style-type: none"> Toteutetaan osallisuussuunnitelmassa olevia toimenpiteitä 	<ul style="list-style-type: none"> Koko hyvinvointialue, TKIO ja osallisuus 	<ul style="list-style-type: none"> Osallisuussuunnitelman mittarit (NPS-luku, vaikuttamistoimielimet, kokemusasiantuntijoiden toiminta)
Asukkaiden osallisuus, hyvinvointi ja terveys paranee järjestötoiminnan avulla	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointialue jakaa vuosittain hyvinvointialueen järjestöavustukset 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta, TKIO ja osallisuus. Yhteistyötaho: järjestöt 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestöavustuksien määrä (rahamäärä ja kappalemäärä)
Omaista ja läheistään hoitavien terveys ja hyvinvointi paranee ja tuki lisääntyy omaishoitotilanteen muuttuessa (tavoite ja toimenpide koskettaa myös muita ikäryhmiä)	<ul style="list-style-type: none"> Rakennetaan tukimalli omaishoitajien jaksamisen tueksi 	<ul style="list-style-type: none"> TKIO- ja osallisuus/ Aanutlaatusesta arjessa – hanke. Yhteistyö: Kunnat, järjestöt, seurakunnat 	<ul style="list-style-type: none"> Alueellinen omaishoitoperheiden tukimalli suunnitteilla/pilotissa/käyttöön otettu, asiakastyytyväisyys

Turvallinen arkiympäristö - ikääntyneet

Vaikuttavuusmittareina käytetty seuraavia: turvallisuuden kokemus, lonkkamurtumat, fyysinen tai henkinen väkivalta ja vammat ja myrkytykset. Kaikki Keski-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattorit löytyvät seuraavasta linkistä: [Hyte-mittaristo Keski-Pohjanmaa Microsoft Power BI –sivulla.](#)

Päätavoitteet ikääntyneille:		Päätoimenpide ikääntyneille:	
<ul style="list-style-type: none"> Arkiympäristö koetaan fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallisiksi 		<ul style="list-style-type: none"> Lisätään puheeksiottoa, tukea ja ohjausta lähisuhdeväkivallan varhaiseen tunnistamiseen Edistetään turvallisuutta ja varautumista 	
Välitavoite	Toimenpide	Vastuutaho/yhteistyö	Toimenpidemittari
Ikääntyneiden tapaturmat vähenee, digiturvallisuus vahvistuu.	<ul style="list-style-type: none"> Kodin turvallisuuteen kiinnitetään huomiota kaikissa palveluissa, Tarkista koti turvallisiksi lomakkeen aktiivinen markkinointi, liukkauden torjunta (hiekotus, nastakengät) Ikääntyneiden digitaitojen vahvistaminen-> digiohjauksesta tiedottaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Ikäkeskus, ikääntyneiden palvelut Yhteistyötahot: kunnat, järjestöt, seurakunnat Ikäkeskus, ikääntyneiden palvelut Yhteistyötahot: kunnat, järjestöt, seurakunnat 	<ul style="list-style-type: none"> Kaatumiset, lonkkamurtumat Toimenpiteet digitaitojen vahvistamiseksi, digimentoritoiminnan määrä
Kaatumisen ja tapaturmien ehkäisy.	<ul style="list-style-type: none"> Kannustetaan ja huolehditaan asiakkaan turvallisesta ja esteettömästä koti ja elin ympäristöstä. (Esim. Valaistus, apuvälineet) 	<ul style="list-style-type: none"> Ikäkeskus, ikääntyneiden palvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Tapaturmien ja kaatumisten väheneminen. Päivystyskäyntien väheneminen.
Palovaaran ehkäisy.	<ul style="list-style-type: none"> Tarkista koti turvallisiksi- esitteen pohjalta arvio kodin turvallisuudesta sekä mahd. palokuormasta. Tarvittaessa ilmoitus paloviranomaisille. 	<ul style="list-style-type: none"> Ikäkeskus, ikääntyneiden palvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Kotitapaturmien väheneminen
Monilääkityksen vähentäminen.	<ul style="list-style-type: none"> Kannustetaan asiakkaita lääkelistan ajantasaisuuden tarkistamiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden palvelut, vastaanottopalvelut, sote-keskus 	<ul style="list-style-type: none"> Monilääkittyjen määrän väheneminen, päivystyskäyntien väheneminen
Arjen turvallisuus paranee	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointialueen toimialuerajat ylittävää yhteistyötä lisätään turvallisuuden parantamisessa sekä varautumisessa Hyödynnetään digitaalisia palveluja pelastustoimen palveluissa 	<ul style="list-style-type: none"> Pelastustoimi, koko hyvinvointialue Pelastustoimi 	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteet yhteistyön lisäämiseksi Digitaalisten palveluiden hyödyntäminen

Hyvinvointisuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat

- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten lasten ja nuorten alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten opiskeluhoitosuunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan kulttuurihyvinvointisuunnitelma